Enskild motion M1781

SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:903

av Johanna Rantsi (M)

Stöd för särskilt begåvade elevers utveckling och mående

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Skolverket i uppdrag att ta fram en nationell strategi och handlingsplan för att stärka särskilt begåvade elevers möjligheter till lärande, utveckling och välmående och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Alla elever ska utmanas i skolan och alla elever ska få möjlighet att nå sin fulla potential. Trots det hamnar särskilt begåvade elever ofta i skymundan. Givetvis behöver elever med svårigheter och behov av särskilt stöd fortsatt få detta. Men särskilt begåvade och högpresterande elever har samma rätt att utvecklas utifrån sina förutsättningar som alla andra elever.

Skolinspektionen har i tidigare granskningar konstaterat att det ofta saknas verktyg och strategier för att stimulera elever som har lätt för sig i skolan. Alla elevers möjlighet till utveckling bör stärkas. Likaväl som elever i behov av särskilt stöd har rätt till åtgärdsprogram bör det finnas tydliga former för att planera och följa upp särskilt begåvade elevers behov av utmaningar och stimulans.

Särskilt begåvade elever ska inte förväxlas med högpresterande elever. Skolverket uppskattar att omkring fem procent av eleverna kan räknas som särskilt begåvade. Många presterar bra i skolan, men det är inte ovanligt att dessa elever också möter svårigheter. En längre tids understimulans kan leda till att elever tappar motivationen och lusten att gå till skolan. En vilja att passa in bland klasskamrater kan också göra att de medvetet presterar på en lägre nivå. I vissa fall kan understimulans bidra till psykisk ohälsa, skolfrånvaro eller ordningsstörande beteenden. Det finns också elever som går igenom stora delar av sin skoltid utan att deras särskilda begåvning uppmärksammas.

Det är därför välkommet att den moderatledda regeringen har genomfört reformer som gör det lättare för elever att läsa i snabbare takt och på en högre nivå. Möjligheterna till spetsutbildningar har också stärkts. Det är viktiga steg för att skolan bättre ska kunna möta elever med särskilt goda förutsättningar att utvecklas inom olika ämnen.

Skolverket har sedan tidigare ett omfattande stödmaterial om särskilt begåvade elever, som ger lärare och skolledare kunskap om hur dessa elever kan uppmärksammas och stimuleras. Samtidigt varierar arbetet mellan olika skolor och huvudmän.

Flera kommuner har tagit fram egna handlingsplaner för att utveckla och främja särskilt begåvade elevers lärande och mående, men långt ifrån alla har gjort det. Huvudmännens erfarenheter bör tas till vara och goda exempel spridas.

Enligt 3 kap. 2 § skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver för att utvecklas så långt som möjligt. Elever som lätt uppfyller de kunskapskrav som minst ska uppfyllas ska också ges möjlighet att nå längre i sin kunskapsutveckling.

För att säkerställa att detta sker i praktiken bör det övervägas att ge Skolverket i uppdrag att ta fram en nationell strategi och handlingsplan för särskilt begåvade elever. Arbetet bör bygga på forskning och beprövad erfarenhet samt komplettera myndighetens befintliga stödmaterial.

En sådan strategi bör bland annat behandla hur skolor tidigare kan uppmärksamma särskilt begåvade elever, hur undervisningen kan anpassas efter deras behov och hur elevernas utveckling och mående kan följas upp. Det bör också finnas möjlighet att dra lärdom av länder som har kommit längre inom området.

Genom tydligare nationell vägledning kan fler skolor få bättre förutsättningar att ge särskilt begåvade elever den stimulans och de utmaningar de behöver. Målet måste vara en skola där ingen elev hålls tillbaka och där alla ges möjlighet att nå sin fulla potential.

Johanna Rantsi (M)